

HEEMKUNDIGE EN HISTORISCHE KRING GENT V.Z.W.

Ere-Voorzitter: de Heer P. Rogghé
 Voorzitter: G.Hebbelynck Onder-Voorzitter: H.Collumbien
 Secretaris: M.Steels Penningmeester: A.Verbeke

Secretariaat: Sint-Lievensdoorgang 1, Gent. Tel. 256769.

Postrekening: 1050473, Heemkundige en Historische Kring Gent.
 Lidgeld: 150 F per jaar.

```

=====
" OP ZONDAG 21 OKTOBER 1973 OM 10 U 15 IN DE VOORDRACHT-
" ZAAI VAN DE KREDIETBANK, KOUTER, GENT, VOORDRACHT DOOR
" DE HEER G. HEBBELYNCK OVER : " DE WERELDTENTOONSTELLING
" VAN 1913 TE GENT ".
=====

```

DRINGENDE OPROEP TOT AL ONZE LEDEN.

De grote bloei van onze Kring en de gestadige aangroei van ons aantal leden zijn natuurlijk verheugende feiten. Zij stellen echter zekere problemen. Hebt u er al eens aan gedacht welk werk er aan verbonden is aan de administratie van een vereniging met meer dan 500 leden, het uitgeven van een maandelijks tijdschrift, het regelmatig organiseren van voordrachten, enz.? Wij kunnen u verzekeren dat dit een berg werk voorstelt die bijna onoverzichtelijk is. U zult het misschien niet geloven, maar tot hiertoe werd al dit werk gepresteerd door een zéér kleine groep mensen die nu toch aan de limiet beginnen te komen van wat materieel mogelijk is.

Daarom richten wij een oproep tot déze van onze leden die bereid zouden zijn nu en dan een handje toe te steken. Neem contact met ons. Dit engageert u tot niets en brengt geen enkele verplichting voor u mee. Wij zouden gewoon samen eens kunnen bekijken welke voor u de meest geschikte manier is om ons wat te helpen.

De verdere bloei van onze Kring hangt af van de medewerking van onze leden. Bij voorbaat onze dank.

* * * * *

In dit nummer vindt u een "Souvenir van Gent's Tentoonstelling". Bedoeld wordt natuurlijk: de fameuze Expositie van 1913. Wij zijn overtuigd met deze publicatie plezier te doen aan de velen die de voordracht bijwoonden die onze Voorzitter in april jl. over dit onderwerp gaf. En waarschijnlijk ook aan vele anderen. Het was bijna ondenkbaar dat een dergelijke gebeurtenis de inspiratie van Henri Van Daele niet zou gekitteld hebben. Hoe hij sommige aspecten van deze tentoonstelling bezag, vindt u terug in de "Lijkzang door ne Gentsche Kommissionnair". Wij danken van harte de Firma Gestetner die, zoals vroeger reeds, aan wel heel speciale voorwaarden deze afdruk realiseerde.

Een nieuwe rubriek: LEZERS SCHRIJVEN ONS.

Wij hebben reeds herhaalde malen onze leden aangespoord om mede te werken aan onze "Ghendtsche Tydinghen" door het inzenden van artikels over specifieke Gentse onderwerpen. Iedereen zal kunnen vaststellen hebben dat deze oproep praktisch zonder resultaten gebleven is.

In zekere zin is dit wel verstaanbaar. Zeer velen zouden ons iets interessants kunnen vertellen, maar zij komen er niet toe dat wat ze te vertellen hebben te gieten in de vorm van een artikeltje. Zij weten zelf wel dat de zaak veel andere lezers zou kunnen interesseren, maar ze vinden het niet belangrijk genoeg om daar nu speciaal een artikel over te schrijven. Anderen hebben drempelvrees of menen - zeer vaak ten onrechte - dat ze niet bekwaam zijn iets op te stellen dat van een voldoende peil is om opgenomen te worden.

Waarom zouden onze lezers niet eens een briefje schrijven naar de redactie wanneer zij iets te vertellen hebben? Dat mag van alles zijn, op uitdrukkelijke voorwaarde dat het iets is dat Gent betreft. Hebt u de een of andere herinnering? Gaat u niet accoord met bepaalde zaken? Of hebt u integendeel waardering voor zekere realisaties? Commentaar op zekere gebeurtenissen? Kritiek op "Ghendtsche Tydinghen" ? Of misschien lof ? Voorstellen te doen ?

Schrijf het ons. Dat hoeft geen lange brief te zijn. Breek niet te veel uw hoofd met de stijl. Laat u niet imponeren door de eventuele (verkeerde) mening dat ons blad een wetenschappelijk tijdschrift is waarin slechts geleerde studies worden opgenomen. Het hangt van u af om daar misschien de interessantste rubriek van te maken.

Is het u nog niet opgevallen dat in zekere bladen "Men schrijft ons" de meest gelezen en populairste rubriek is ? De redactie houdt zich natuurlijk het recht voor bepaalde brieven die werkelijk te lang zouden zijn, in te korten en er het essentiële van weer te geven. En zoals gezegd, het moet over een Gents onderwerp gaan. Onnodig er aan toe te voegen dat zuiver politieke geschriften zullen geweerd worden en dat persoonlijke aanvallen ook geen kans krijgen.

Controversie, discussie en contestatie zijn welkom voor zo ver men op het vlak der ideeën blijft. Anonieme brieven vertrekken per Express naar de papiermand (het was wel spijtig van die dure postzegel).

Enfin, iedereen heeft begrepen waarover het gaat. Wij rekenen op u !

De Redactie.

SOUVENIR VAN GENT'S TENTOONSTELLING

Bij de doodkist der Gentsche Tentoonstelling

Lyzang door ne Gentsche Komissionnar

1° KOEPLET

Lees mee mij een zielemissie,
d'Exposiese die es duud,
Gent'nirs ontsteekt elk een kisse
Helpt da schoap hier uit den nuud!
Zij die moe bij Lucifer!.... Poaternoster.
Ze brocht ons in schande ja!.... Ave Maria.
Duizend kruiskens meugd'elk sloan,
Toch moe ze noar d'helle goan.... Amen.

2° KOEPLET

Veuralier d'ieffer was ope,
Was ze schuune, was ze frisch.
Doardeur die hoa elk hier hope,
Moar het was verdeke mis.
Zij die moe bij Lucifer! ... Poaternoster,
Ze brocht ons in schande ja!.... Ave Maria.
Ze was nog moar pas in stand,
Of ze was half afgebrand... Amen.

3° KOEPLET

Die mee 't schuun stik handel dreve
Trok z'uuk al nen firmen tan l
Die nen tijd bij heur verbleve,
Zate krot, of giel op 't zand.
Zij die moe bij Lucifer!.... Poaternoster.
Ze brocht ons in schande ja!... Ave Maria.
Stierf ze niet, ze brocht in 't kort
Giel Gent op de Kuuremort.... Amen.

4° KOEPLET.

De slets brocht, ze mag het huure,
Luk veel ruze in ons kot.
Van heur Senegaalsche muure,
Woaren al ons vrewkens zot.
Zij die moe bij Lucifer!.... Poaternoster.
Ze brocht ons in schande ja!.... Ave Maria.
In 't kort zuld'hier wel misschien
Nen huup kleine zwartses zien.... Amen.

5° KOEPLET

Niets en kost die hekse griewe,
Zij was mee alles kontent.
Bizesnijers, labers, dieve,
Trok da schuun kind al noar Gent.
Zij die moe bij Lucifer!... Poaternoster.
Ze brocht ons in schande ja!.... Ave Maria.
Woart bij heur moar nie te stijt
Of roef! U horloge k wijt.... Amen.

6° KOEPLET

Op heur loatste 't was een schande,
Werd ze lijk nen oven hiet,
Lijk een stekske schoot z'in brande,
Ja die slonse es bespiet!
Zij die moe bij Lucifer!.... Poaternoster.
Ze brocht ons in schande ja!.... Ave Maria.
De Pompier uit schrik van brand,
Sliep tot mee zijn spiet in d'hand.

7° KOEPLET

z'En vroeg nooit « Wie zal 't betoale
Ze gaf banket, op banket,
Zie moar al ons gruute bolle,
Zijn mier of den helft vervet!
Zij die moe bij Lucifer!.... Poaternoster
Ze brocht ons in schande ja!.... Ave Maria.
't Geen doar binnen es gedoan
Zal wel op 't lastenbriefke stoan ... Amen.

BISKOEPLET

Iets die zeg ik tot heur iere
z'Hee ons toch goed g'amuzeert
En ons deurwoarders die hiere
Hee z'almol gefortuneert.
Nu trekt zij bij Lucifer!.... Poaternoster
En laat ons in schande na!.... Ave Maria
Joa we zijn van u verlost,
Maar g'hêt ons genoeg gekost.... Amen.

Belangrijk Bericht.

Voor de voortverkoopers zijn deze liederen te verkrijgen **vijf franken** het honderd bij den eigenaar **Henri Van Daele, Kleine Huidevettershoek, 35, Gent.**

STRENG VERBODEN NADRUK

GENT, Stad voor Toeristen?

Het is niet gemakkelijk voor een Gentenaar zich een zuiver beeld te vormen van de rijkdommen die zijn stad de toeristen aan te bieden heeft. Hij vindt het doodgewoon dat daar midden in het stadscentrum een middeleeuws versterkt kasteel staat dat zich weerspiegelt in de Lieve. Dat er een beetje verder nog een middeleeuws steen staat dat zich weerspiegelt in de Schelde (of wat er nog van overblijft).

Dat tussen beide een Gras-, Koren- en Predikherenlei liggen met een prestigieus 13e eeuw's klooster en statige oude gildenhuisen die zich weerspiegelen in de Leie. Dat IN zijn stad nog 2 abdijen staan waarvan de origine meer dan duizend jaar teruggaat. En zo zouden wij nog ettelijke bladzijden kunnen vullen.

Maar hij vindt dat allemaal normaal en vanzelfsprekend. Hij is hier geboren, hij heeft dat "alzeleve" gekend en als hij dan een vreemdeling de lof hoort bezingen van ons merkwaardig bezit, dan is hij wel een beetje gevleid maar meestal toch ook oprecht verbaasd en een beetje ongelovig. Hij vraagt zich af of ze niet wat overdrijven en of dat nu werkelijk allemaal zo geweldig is.

Maar dit is dikwijls het lot van rijke mensen: hun rijkdommen worden het meest gewaardeerd door degenen die ze niet bezitten, zij zelf schijnen er zich minder van bewust te zijn.

Iemand die objectief de inventaris wil opmaken van hetgeen wij bezitten en dan eens gaat vergelijken met andere steden, zal dan toch tot de conclusie moeten komen dat wij wel zéér bevoorrecht zijn. En als hij dan vaststelt dat wij er slechts in slagen "ééndagstoeristen" aan te trekken (als het geen "twee-uur-toeristen" zijn), zal hij verder tot de conclusie moeten komen dat er iets hapert aan onze mentaliteit en dat wij ergens enorme kansen laten voorbijgaan.

Het zou goed zijn dat wij eens gaan kijken op welke manier anderen het doen. Anderen die in vele gevallen nog het kwart niet bezitten van wat wij hebben, maar die wel middel gevonden hebben om dat wat ze hebben zo aantrekkelijk mogelijk naar voren te brengen.

Wij nemen aan dat meer dan één Gentenaar bij een vakantie in het buitenland zal getroffen zijn door bepaalde zaken en zekere vergelijkingen zal gemaakt hebben met eigen stad.

Maar als er dan bepaalde vaststellingen gedaan worden, waarom dan ook niet meteen er de les uithalen en toepassen tot eigen voordeel? Wat is het in Gent dat jaarlijks tienduizenden vreemde toeristen aantrekt? Is het omdat wij een nijverige industriestad zijn? Wel neen ! Omdat wij in het binnenland gelegen, toch een bloeiende zeehaven bezitten? Evenmin !

Daar komt een toerist niet naar kijken. Van dergelijke elementen gaat niet de minste aantrekkingskracht uit. Hij komt hier omdat wij een stad zijn met een rijk historisch verleden en omdat op zeer talrijke plaatsen de overblijfselen van dit verleden bewaard gebleven zijn, zij het dan ook dat reeds te veel andere getuigenissen achteloos en zonder de minste noodzaak vernietigd werden. Hier kan hij nog eens komen dromen en terloops meehelpen aan de verdere bloei van de fotografische industrie. Hier vindt hij een "waterstad" met Leie, Lieve en Schelde. Veel andere steden zouden zich gelukkig achten moesten zij ook maar één waterloop hebben om het stadsbeeld wat op te fleuren en er een speciaal cachet aan te geven.

Wij bezitten veel troeven, maar spelen wij die wel uit? Een allereerste vereiste is natuurlijk dat wij ons terdege bewust worden van het enorm economisch belang van het toerisme. Op dat gebied denken wij nog te veel en te uitsluitend aan "industrie".

Wanneer een nieuwe fabriek zou kunnen aangetrokken worden die 200 man personeel tewerk stelt, zou dit beschouwd worden als een zéér groot succes en zou men bereid zijn er heel wat geld tegen aan te gooien om dit resultaat te bereiken. Maar wij hebben nog nooit horen spreken van een budget of van subsidies voor het aanleggen van een toeristische infrastructuur waar wij een nijpend gebrek aan hebben. Een goed uitgebouwde "toeristische industrie" zou aan enkele duizenden mensen ter plaatse aangenaam werk kunnen verschaffen. En vergeten wij het niet, het is een branche die in volle expansie is en het zal blijven. Hier kan niet, zoals elders het geval is, door steeds verdere automatisering altijd maar meer en meer arbeidskrachten uitgeschakeld worden. Een talrijk personeel zal steeds nodig blijven en gans de bevolking zou profiteren van een bloeiende toeristische industrie.

Maar het is niet met slogans dat wij er komen. Zo bvb. wordt hier nogal gemakkelijk gezegd, geloofd en herhaald: "Gent, Bloemenstad". Maar is dat wel zo? Het is nog niet omdat het belangrijkste deel van de bloementeel geconcentreerd ligt in de gemeenten rond Gent, dat Gent zélf daarom een bloemenstad is. Evenmin omdat hier om de 5 jaar Floraliën gehouden worden. Is het u nog niet opgevallen dat er in sommige Zwitserse en Duitse dorpjes meer bloemen te zien zijn dan in gans de stad Gent? Dat de kleinste huisjes daar letterlijk uitpuilen van de bloemen? Wij willen niet ontkennen dat ons Stadsbestuur pogingen doet om de reputatie "bloemenstad" eer aan te doen door het plaatsen van vele honderden bloembakken en het leggen van bloementapijten. En het verdient daarvoor zeker alle lof, maar dit is niet alleen een zaak van het Stadsbestuur maar gans de Gentse bevolking. Kent u in onze stad veel particuliere huizen die versierd zijn met bloemen?

Wij niet! Wij vragen ons af of daar geen mooie taak weggelegd is voor onze Dekenijen. Waarom niet jaarlijks een prijskamp inrichten voor de mooist bebloemde gevels? Wij zijn er van overtuigd dat vele organismen en verenigingen direct bereid zouden gevonden worden om prijzen te geven.

Wij hebben de indruk dat onze Dekenijen nog ander nuttig werk zouden kunnen verrichten bij de sensibilisatie van onze bevolking voor bepaalde zaken waar zij blind voor geworden is. Wij denken bvb. aan onze oude uithangborden. Vroeger hadden vele neringdoenden typische uithangborden die vaak zéér kunstig gemaakt waren. Er bestond een zekere wedijver. Men was fier op zijn uithangbord dat meteen zijn handelsmerk was, men trachtte zich te onderscheiden van anderen door het zo mooi mogelijk te maken. Dit gaf een speciaal uitzicht aan vele huizen en... was een uitstekende vorm van publiciteit.

In heel wat buitenlandse steden waar een aardig stuivertje verdiend wordt aan toeristen is dit een troefje dat consequent uitgespeeld wordt. Sommige straten krijgen daar een speciaal en zeer aantrekkelijk cachet, alleen al door de zeer diverse en gevarieerde uithangborden. Wat zien wij daarentegen in bepaalde winkelstraten in Gent? Hopeloos banale, uniforme glazen of plastic bakken die de pretentie hebben voor uithangbord te willen spelen. Zelfs het lettertype is overal hetzelfde. Het is om bij te schreien! Wij dachten dat een neringdoende er belang bij had zich te willen onderscheiden van zijn concurrenten. Hier wensen ze opgenomen te worden in de amorfe, anonieme massa.

Een ander punt dat onmiddellijk treft in talrijke buitenlandse steden is de grote eerbied die men daar opbrengt voor de bomen. Daar schijnt men ten volle het belang van de bomen in het stadsbeeld begrepen te hebben. Men kan er de praktische toepassingen zien van de boomchirurgie en van de moeite die men zich daar getroost om één boom te redden (wat dan zeer vaak nog lukt ook). In bepaalde Duitse steden zijn wij gereden door de voornaamste verkeersader die afgebakend was door 2 rijen prachtige, oude bomen. Het is dan dat men er zich ten volle rekenschap van geeft dat het totaal overbodig was al onze mooie, lommerrijke lanen (Albert, Groot Britanië, Martelaars, Rooigem, Citadel, etc.) op te offeren. Toen onlangs aan een groep Fransen die hier verschillende weken verbleven hadden gevraagd werd wat ze van onze stad dachten, antwoordden zij dat zij Gent wel "somber en grijs" vonden en dat zal dan wel verband houden met het voorgaande. Trouwens, bij de studies die gemaakt werden ter gelegenheid van de wedstrijd "Gent Morgen" is één van de punten die zéér schril naar voren gekomen is, het nijpend gebrek aan groen en bomen in onze stad.

Bepaalde verschillen met andere steden treffen vooral wanneer men terugkomt in eigen stad. Dit is o.m. het geval voor de "bezoedeling" van onze stad door de honderden reclameborden die hier overal te zien zijn. En op dat gebied steken wij zelfs zeer ongunstig af tegen veel andere steden in eigen land. Daar waar men er elders angstvallig over waakt het merkwaardige dat men bezit zo gunstig mogelijk naar voren te brengen, "in reliëf" te zetten, gaan wij op vele plaatsen ons stadsbeeld grondig bederven door het aanbrengen van smakeloze en schreeuwende publicitaire panelen.

Wij kunnen best begrijpen dat een paar centen altijd welkom zijn in om het even welke stadskas, maar er zijn toch ergens limieten aan datgene wat de Stad aldus wenst te verkopen. Eigen voorbeelden zijn helaas niet altijd strekkend. Zo vragen wij ons bvb. af of het nu absoluut noodzakelijk was vlak voor ons Gravensteen 2 lange palen in de grond te slaan, er een plakkaat met een lelijk grijnzend gezicht aan te hangen en daarboven dan vlug 4 affiches te plakken voor het Festival van Vlaanderen (met alle waardering die wij overigens voor dit Festival hebben). Dergelijke fouten tegen de goede smaak zouden toch niet mogen gebeuren in een historische stad die de toeristen zo veel zou kunnen bieden... en er zo veel zou kunnen achter verdienen.

Voor wat de voorlichting van de toeristen betreft moeten wij eerlijk toegeven dat de laatste 4-talige brochure "Gent verwacht u" uiterst verzorgd is en op aantrekkelijke wijze onze voornaamste bezienswaardigheden voorstelt. Het is prachtig werk dat perfect geschikt is voor de "vlugge toerist", maar diegenen die hier wat langer willen vertoeven en de zaken wat meer in detail willen bekijken, komen niet helemaal aan hun trekken.

Wat ons sedert jaren ontbreekt is een goede geïllustreerde gids van de Stad Gent met een gedetailleerde beschrijving van al wat wij aan te bieden hebben, een korte historie van de stad (vooral geen geschiedenisles), uitgestippelde wandelingen met de benaderde duur (lange en korte) en wel te verstaan een alfabetisch trefwoordenregister die nutteloos en vervelend zoeken vermijdt.

Geen enkele toerist zal er zich aan verwachten een dergelijk boek gratis te ontvangen en zal graag bereid zijn (hij doet het elders wel) er een redelijke prijs voor te betalen. Het zou kunnen verkocht worden aan kostprijs of, waarom niet, iets onder de kostprijs (een blikje smijten heeft al dikwijls vele snoeken opgebracht).

In deze geïllustreerde gids zou men in geen geval mogen vergeten wat te vertellen over de mogelijke uitstappen in de omgeving van Gent. Wij menen dat de aandacht van de toeristen er te weinig op gevestigd wordt dat zij gemakkelijk een weekje in Gent kunnen blijven en van daaruit zeer interessante uitstappen doen.

Wij denken maar aan al het mooi's dat te zien is in onze Leiestreek, de veel interessante plekjes in de Scheldevallei, onze niet zo ver afgelegen krekengebieden en polderlandschappen, de talrijke kastelen waar onze streek nog zo rijk aan is, een Donkmeer en - waarom niet - nabijgelegen historische steden (wij denken daarbij aan Oudenaarde).

Waarom zou het op toeristisch gebied niet tot een nauwe samenwerking kunnen komen tussen de Stad Gent en de Provincie Oost-Vlaanderen?

Wij weten dat al deze zaken niet op één jaartje kunnen gebeuren. Het voornaamste is dat er een mentaliteitswijziging komt en dat men zich aan de top gaat realiseren welke enorme economische mogelijkheden vooralsnog slechts op zéér minieme wijze uitgebraat worden.

In afwachting is het zeer belangrijk dat wij er inmiddels angstvallig over waken niets te laten verloren gaan of zèlf te vernietigen wat toeristische waarde heeft...

H.C.

* * * * *

DE BOMEN OP DE KOUTER.

De laatste tijd hebben wij in verschillende kranten weer foto's kunnen zien van dode bomen op de Kouter. Overal ongeveer hetzelfde commentaar: de bomen sterven door de ouderdom omdat ze dan vatbaar worden voor allerlei ziekten veroorzaakt door larven of gaslekken. Zo ver de kranten.

Het is niet de eerste maal dat ons verteld wordt dat onze bomen afsterven omdat ze aangetast zijn door de een of andere geheimzinnige ziekte, maar het fijne daarover vernemen wij nooit.

Toen er verleden jaar een hele serie dode bomen op de Kouter geveld werden, werd ons verteld dat de aarde waarin ze stonden naar de Landbouwhogeschool gedaan werd om te laten vaststellen wat de doodsoorzaak was. Wij nemen aan dat deze analyse inmiddels gebeurd moet zijn, maar hebben nooit ergens gelezen wat nu het resultaat was.

Men spreekt wel eens van de olmenziekte, maar dit legt nog niet uit waarom onze beuken en onze platanen sterven. Nu wordt er gewag gemaakt van "gaslekken". Nog zo gek niet dat idee van die gaslekken.

Wij waren aanwezig toen de bomen op de Kouter verleden jaar geveld werden en hebben met veel andere omstaanders kunnen vaststellen dat er bij het blootmaken der wortels een zeer sterke gaslucht waar te nemen was.

Anderzijds heeft, eveneens verleden jaar, een gasdistributiemaatschappij in het Brusselse een onderzoek laten doen naar de doodsoorzaken van de bomen. Zij kwam tot de conclusie dat te Sint-Lambrechts-Woluwe gas de doodsoorzaak was in "slechts" 20 % van de gevallen. In Ukkel steeg dit tot 40 %. De Dienst van het Groenplan van het Ministerie van